

КОЩІЙ О. В.

д. е. н., професор
Луцький національний технічний університет
koschiyo@rambler.ru

ВОРОНЧАК І. О.

аспірант
Луцький національний технічний університет
i.voronchak@yandex.ua

ПРИОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Метою статті було з'ясування сутності та напрямів регіональної політики підтримки соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Проаналізовано світовий досвід регулювання та стимулювання соціальної відповідальності бізнесу. Досліджено методи стимулювання соціальної відповідальності бізнесу. Обґрунтовано необхідність та механізми розробки диференційованої політики стимулювання соціальної відповідальності для конкретного регіону. Запропоновано стратегічні підходи до розвитку соціальної відповідальності бізнесу регіонів України.

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу, регіональна політика, інструменти стимулювання соціальної відповідальності бізнесу, регіональні стратегії розвитку соціальної відповідальності бізнесу.

КОЩІЙ О. В.

д. э. н., профессор
Луцкий национальный технический университет
koschiyo@rambler.ru

ВОРОНЧАК И. О.

аспирант
Луцкий национальный технический университет
i.voronchak@yandex.ua

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Целью статьи является выяснение сущности и направлений региональной политики поддержки социальной ответственности бизнеса в Украине. Проанализирован мировой опыт регуляции и стимулирования социальной ответственности бизнеса. Исследованы методы стимулирования социальной ответственности бизнеса. Обоснована необходимость и механизмы разработки дифференцированной политики стимулирования социальной ответственности для конкретного региона. Предложены стратегические подходы к развитию социальной ответственности бизнеса регионов Украины.

Ключевые слова: социальная ответственность бизнеса, региональная политика, инструменты стимулирования социальной ответственности бизнеса, региональные стратегии развития социальной ответственности бизнеса.

KOSHCHIY O. V.

doctor of economical sciences, professor
Lutsk National Technical University
koschiyo@rambler.ru

VORONCHAK I. O.

postgraduate student
Lutsk National Technical University
i.voronchak@yandex.ua

THE REGIONAL POLICY'S PRIORITY AREAS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY DEVELOPMENT IN UKRAINE

The aim of the article is to elucidate the nature and directions of regional supporting policy of corporate social responsibility in Ukraine. The global experience in regulating and promoting corporate social responsibility is analyzed. The instruments of stimulation corporate social responsibility are investigated. The necessity and mechanisms of differentiated policy of corporate social responsibility stimulation for each region are substantiated. Strategic approaches to corporate social responsibility development of Ukrainian regions are proposed.

Keywords: corporate social responsibility, regional policy, instruments of stimulation corporate social responsibility, regional strategies of corporate social responsibility development.

Постановка проблеми. Розвиток та популяризація практики соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) є одним із важливих завдань сучасного етапу суспільно-економічного розвитку України, вирішення якого є необхідним з точки зору формування соціально орієнтованої економіки, в якій економічний розвиток не суперечить досягненню соціальних та екологічних цілей. Прагнення представників ділових кіл узгоджувати власні інтереси з поточними та перспективними потребами суспільства є добровільним та усвідомленим вибором підприємця та менеджера. Проте ключове значення для розвитку СВБ в будь-якій країні має також її громадська та державна підтримка. Органи влади зобов'язані заохочувати підприємства, що намагаються бути відповідальними та втрачають через це певні переваги в конкурентній боротьбі. Тому, щоб активізувати процес утвердження СВБ, держава як стратегічно орієнтований суб'єкт має «підштовхнути» бізнес до соціально орієнтованих дій шляхом запровадження комплексу спеціальних стимулів. Необхідним є вироблення ефективної загальнодержавної та регіональної політики, спрямованої на формування взаємної соціальної відповідальності корпорацій, органів влади, громадян в умовах зростання очікувань, адресованих бізнесу, збільшення вимогливості з боку споживачів, необхідності стійкого зростання макроекономічних показників і забезпечення конкурентоспроможності підприємницьких структур на внутрішньому і зовнішньому ринках. На рівні регіону державна політика має вирішувати питання стосовно зацікавленості підприємств у поєднанні зусиль для забезпечення сталого регіонального розвитку. Розвиток СВБ не може ґрунтуватися тільки на використанні факторів саморегулювання — необхідна також активізація регіональної політики із заохочення СВБ як фактора сталого розвитку регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні основи концепції СВБ розроблено Г. Боуеном, К. Девісом, А. Керролом, Р. Фріменом, П. Друкером, Дж. Постом, Л. Престоном, С. Саксом та ін. Проблеми впровадження принципів соціальної відповідальності в практику вітчизняного бізнесу аналізуються у працях Н. Водницької, Л. Грициної, О. Грішнєвої, А. Колота, А. Кузнєцової, О. Маліновської, О. Степанової та ін. Регіональні аспекти розвитку СВБ досліджуються І. Авадаєвою, М. Ліборакіною. Якісна оцінка стану та тенденцій розвитку СВБ України здійснена А. Зінченко, М. Саприкіною, Ю. Саєнком та ін. Напрями державної політики заохочення СВБ розглядаються в роботах А. Стедика, С. Мельника, М. Мельник та ін. Проте механізми стимулювання розвитку СВБ специфічні умовам конкретних регіонів України досліджені недостатньо.

Метою статті є з'ясування сутності, механізмів та методів регіональної політики підтримки СВБ в Україні, диференційованої відносно рівня та особливостей розвитку СВБ конкретного регіону.

Основні матеріали дослідження, обґрунтування отриманих наукових результатів. Регіональна політика розвитку СВБ може бути визначена як сукупність заходів, спрямованих на раціональне використання потенціалу регіонального бізнесу для забезпечення сталого розвитку шляхом сприяння його добровільній участі у вирішенні економічних, соціальних та екологічних проблем регіону присутності. Мета регіональної політики щодо приватних підприємств-суб'єктів СВБ полягає у тому, щоб мінімально втручаючись у їх діяльність, створити необхідні умови для підвищення СВБ та захисту інтересів усіх груп стейкхолдерів (зацікавлених сторін); знизити екологічні, суспільно-політичні, економічні та інші ризики, забезпечити сталий регіональний розвиток; сприяти мобілізації бізнесу на вирішення проблем суспільства. Серед конкретних завдань, які мають бути вирішені в процесі

управління розвитком СББ на регіональному рівні, слід відзначити збільшення кількості підприємств-практиків СББ; підвищення ефективності заходів у сфері СББ; поширення інформації про переваги та приклади практики СББ; удосконалення фінансового, кадрового, методичного забезпечення СББ; визначення проблем, перешкод та перспектив розвитку СББ в регіоні; формування партнерських відносин влади та громадськості з представниками бізнесу; розширення участі бізнесу у виконанні регіональних програм соціально-економічного розвитку, підвищення їх результативності; розміщення підприємств на території регіону з врахуванням екологічних і соціальних наслідків їх діяльності.

У наш час зростають масштаби державного стимулювання СББ. Впровадження обов'язкових систем екологічного контролю, розвиток трудового законодавства та соціальної звітності сприяють поступовому перетворенню «добровільної СББ» на «регульовану СББ» у більшості європейських країн. Звужуючи, певною мірою, можливості для ініціативи бізнесу, такий підхід дозволяє діловим колам отримати чіткі соціальні орієнтири, що базуються на суспільній очікуваннях. З цією метою на використовуються різні форми регулювання та підтримки СББ (табл. 1).

Таблиця 1

**Практика застосування інструментів стимулювання СББ у країнах світу
(джерело: розроблено авторами за даними [1, с.16, 19–21, 31–37; 2, с. 25–26])**

Інструменти впливу	Країни
Відзнаки та нагороди у сфері СББ	Бельгія, Данія, Люксембург, Іспанія, Греція, Австрія, Німеччина, Польща, Словаччина, США
Податкові пільги, кредити, фінансова підтримка	Німеччина, Ірландія, Нідерланди, Італія, Великобританія, США
Обов'язкова звітність з трудових та пенсійних питань	Бельгія, Данія, Німеччина, Іспанія, Франція, Швеція та Португалія
Розробка національних стратегій сталого розвитку та СББ	Великобританія, Австрія, Канада, Франція, Литва, Словаччина
Обов'язкове оприлюднення даних про екологічні наслідки діяльності	Швеція, США, Бельгія, Україна, Ірландія, Данія
Додаткові звіти щодо соціальної відповідальності компанії	Данія, Швеція
Добровільні угоди щодо захисту прав людини, відсутність дискримінації на робочому місці	Німеччина, Франція, США, Велика Британія
Семінари для компаній, аналітичні дослідження, навчальні програми	Австрія, Данія, Німеччина, Японія
Розробка принципів звітування з екологічних і соціальних питань	Данія, Великобританія, Франція
Створення рад із сталого розвитку за участю влади, бізнесу, громадськості	Франція, Австрія, Данія, Польща
Оцінка етичних та соціальних аспектів інвестиційних проектів	Франція, Бельгія

Регіональні органи влади також використовують різноманітні інструменти впливу на бізнес для підвищення його соціальної відповідальності:

– у Німеччині органи місцевого самоврядування реалізують програми розвитку соціальної та господарської інфраструктури та організують круглі столи для обміну

досвідом відповідальної діяльності;

– у США значну кількість механізмів соціально-економічного розвитку запроваджує не центральний уряд, а керівництво штатів, яке передає їх розвитку на розгляд місцевої влади, що вирішує, які з них застосовувати;

– у Іспанії органи влади регіонів регулюють систему оподаткування, надають субсидії підприємствам, навчають персонал, здійснюють контроль за соціальними та екологічними наслідками діяльності бізнесу;

– у Швеції у муніципалітетах діють відділи регіонального розвитку, що сприяють становленню відповідального малого і середнього підприємництва;

– у Австралії органи самоврядування підтримують підприємства, діяльність яких сприяє регіональному розвитку;

– у Данії при місцевих органах влади функціонують «Координаційні комітети з превентивних заходів на ринку праці» з представників федерацій роботодавців, профспілок та громадськості; регіональна влада веде діалог з бізнесом для поширення принципів СВБ [1, с.16; 2, с. 334–336; 3, с.1–8].

Таким чином, форми і методи стимулювання СВБ на регіональному рівні визначаються, з одного боку, загальнодержавної стратегією у даній сфері, з іншого — регіональною політикою, що враховує специфіку соціального, економічного і екологічного розвитку конкретного регіону.

Інструменти реалізації регіональної політики підтримки СВБ можна класифікувати за кількома ознаками (рис. 1).

Адміністративні (організаційно-правові) інструменти формують загальні умови практики СВБ, організують, координують та регулюють окремі її сфери. Вони виражаються через: визначення умов і порядку створення, перетворення та ліквідації об'єктів соціальної та екологічної інфраструктури; припинення діяльності підприємств у випадку порушення економічних, екологічних і соціальних зобов'язань; визначення правил користування природними ресурсами; спрощення процедур відведення земельних ділянок, видачі дозволів на будівництво, реконструкцію, введення в експлуатацію і розміщення об'єктів соціальної та екологічної інфраструктури; організацію конкурсів з надання в оренду земельних ділянок та майна державних і комунальних підприємств для реалізації соціальних та природоохоронних проектів; розробку державних концепцій та програм регіонального розвитку та підтримки підприємницької діяльності та СВБ у регіонах з порушеною структурою виробництва, складною соціальною, демографічною, екологічною ситуацією; формування і розвиток спеціальних економічних зон з пільговими умовами оподаткування; оновлення і систематизацію нормативних актів у сфері регулювання соціальних ініціатив суб'єктів господарської діяльності; моніторинг підприємницького середовища, екологічний контроль, дослідження та аналіз практики СВБ.

Одним із найдієвіших способів підвищення СВБ бізнесу регіону є пряма підтримка підприємств, економічна, соціальна чи екологічна політика яких є визначальною у регіональному розвитку, а її згортання може призвести до катастрофічних наслідків. Інструментами такої підтримки є: цільове фінансування окремих соціальних проектів бізнесу; надання пільгових позик і дотацій на цілі соціально-економічного та екологічного розвитку; диференціація ставок місцевих податків, а також центральних у частині, що направляється до місцевих бюджетів; повне або часткове відшкодування відсотків за кредитами, отриманими на соціальні проекти; державні гарантії банківських кредитів, що виділяються на цілі екологічного та соціального розвитку; субсидування на конкурсній основі інвестиційних проектів у сфері соціального підприємництва; фінансова підтримка проектів розвитку людських та природних ресурсів; врахування соціальних та екологічних критеріїв при проведенні тендерів, конкурсів і т.п.; підтримка відповідального бізнесу через систему регіональних і муніципальних замовлень, збільшення попиту на соціально важливі види товарів через організацію їх держзакупівель. Використання подібних інструментів є обмеженим у масштабах і часі та має бути гнучким, прозорим, спрямованим на підтримку

програм розвитку, а не покриття поточних витрат. Згідно практики розвинених країн світу, такі стимули зазвичай складають до 5 % оподаткованого прибутку підприємств та стосуються сфер, в яких позитивний ефект для суспільства суттєво переважає конкретний економічний ефект для підприємства.

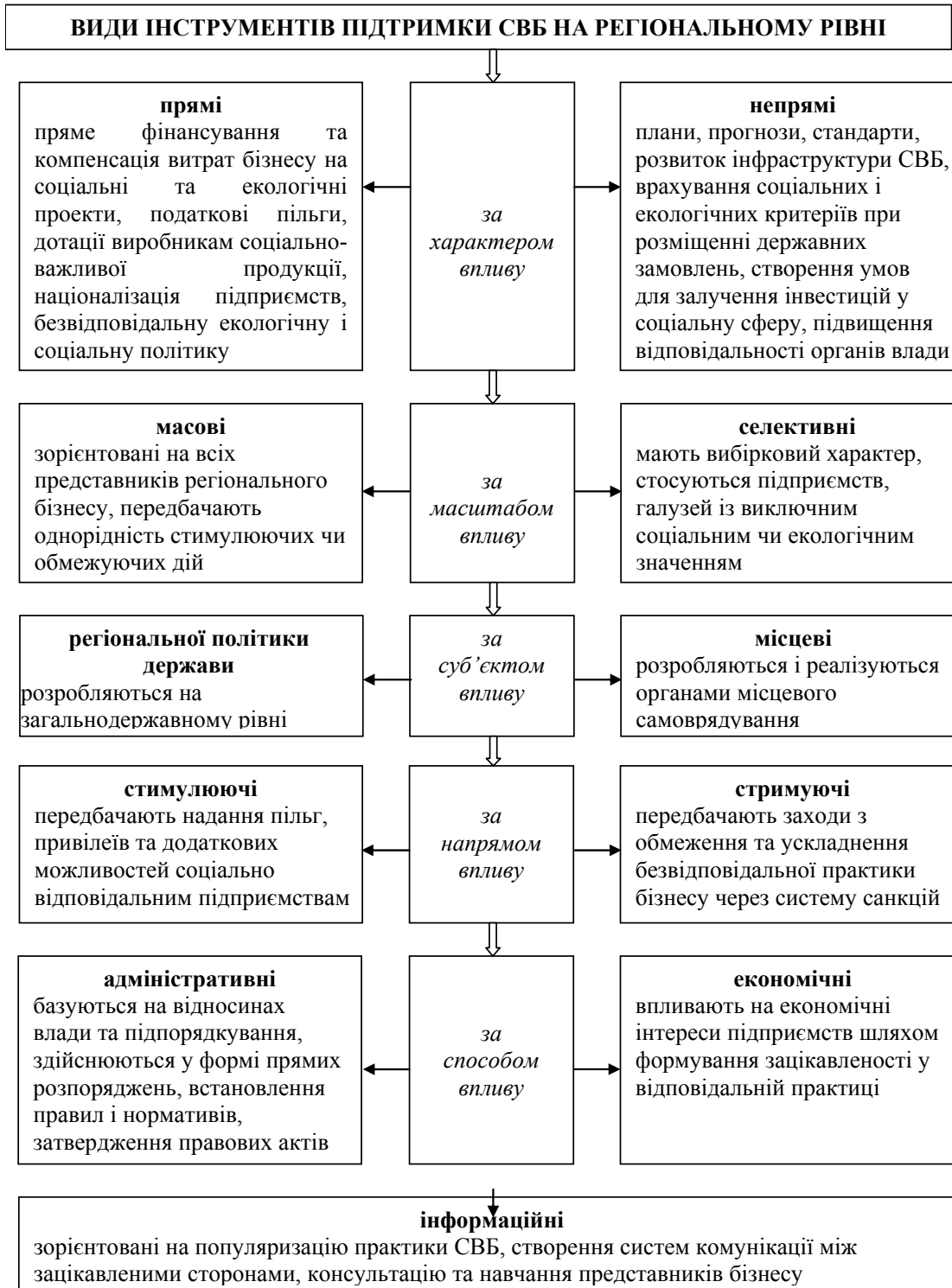

Рис. 1. Класифікація інструментів підтримки СВБ на регіональному рівні

Не менш ефективними є інформаційно-консультаційні інструменти підтримки СВБ. Їх використання не потребує значних витрат бюджетних коштів, а передбачає надання нематеріальних ресурсів (знань, досвіду, інформації і т.п.). Серед таких інструментів слід назвати: соціально-економічні орієнтири та регіональні прогнози соціально-економічного

розвитку; експертну оцінку можливостей розвитку підприємництва регіону на принципах СВБ; розробку системи регіонального консалтингу бізнесу з питань правового, фінансового, кадрового забезпечення програм СВБ; створення інформаційних баз правової інформації з питань СВБ, банків даних соціальних проєктів, інформаційного порталу підтримки соціальних ініціатив бізнесу в мережі Інтернет; допомогу у підготовці компетентних фахівців у сфері СВБ через підтримку відповідних навчальних курсів у регіональних ВНЗ, організацію курсів з управління СВБ для керівників підприємств регіону; проведення регіональних форумів, конференцій, круглих столів, семінарів, присвячених питанням етики та відповідальності бізнесу, механізмам співпраці влади, бізнесу та суспільства; організацію регулярного висвітлення у муніципальних ЗМІ кращого досвіду СВБ регіону; інформаційну підтримку випуску екологічно чистих товарів, впровадження екологічно безпечних технологій; організацію регіональних конкурсів соціальних, природоохоронних, благодійних, культурних, просвітницьких проєктів бізнесу; присудження нагород та відзнак підприємцям, які досягли успіхів у просуванні ідей та становленні практики СВБ, реалізували найбільш значущі проєкти у конкретній сфері СВБ.

Ефективне використання методів інформаційно-пропагандистського впливу, зорієнтоване на виховання нової культури менеджменту із врахуванням необхідності соціалізації та екологізації управління, підвищення культури керівників та підприємців дозволить, на нашу думку, сформувати інформаційне поле СВБ регіону — основу розвитку соціальної відповідальності.

Вибір конкретного набору інструментів має відбуватися з врахуванням специфіки регіону і, перш за все, ступеня розвитку (зрілості) СВБ. Проведений на основі розробленої методології [4, с.141–152] аналіз рівня розвитку СВБ регіонів України [5, с.93–102] може бути використаним як основа формування регіональної політики стимулювання СВБ конкретного регіону. Диференціація політики підтримки СВБ має виявлятися у визначенні ступеня та механізмів втручання державних органів, вибору оптимального комплексу інструментів впливу на бізнес (табл. 2).

I. Стратегія формування СВБ — передбачає актуалізацію проблематики СВБ, поширення інформації про її суть і переваги, розробку механізмів зацікавлення підприємств у СВБ, організаційну, кадрову та методичну підтримку відповідальної ділової практики. Пріоритетні інструменти регіональної політики формування СВБ: орієнтири соціально-економічного розвитку; аналітична і дослідницька робота; наукове обґрунтування пріоритетних напрямів СВБ регіону; правова, організаційна та методологічна підтримка; податкові пільги, гранти; соціальні та екологічні критерії тендерів; санкції за безвідповідальну поведінку; навчання представників бізнесу, громадських активістів, майбутніх керівників (студентів ВНЗ економічних спеціальностей); просвітницька робота в середовищі бізнесу та громадськості, публікація навчальних матеріалів з СВБ; формування системи комунікацій між діловими колами регіону та стейкхолдерами.

II. Стратегія розвитку (інтенсифікації) СВБ — зорієнтована на розповсюдження практики СВБ, розширення інструментарію СВБ, реалізацію проєктів в усіх сферах СВБ, інституціалізацію діяльності з СВБ, зміну ставлення громадськості до СВБ. Пріоритетні інструменти регіональної політики розвитку СВБ: банки даних соціальних проєктів; дослідження існуючої практики СВБ; конкурсні механізми субсидування програм СВБ; соціальне замовлення, співфінансування соціальних та екологічних проєктів; фахові консультації, тренінги; соціально-економічні інновації в бізнес-інкубаторах, технопарках; заохочення кооперації бізнесу в соціальних проєктах; розвиток інфраструктури підтримки відповідального підприємництва; громадська експертиза соціальних, екологічних і культурних проєктів; висвітлення в ЗМІ кращої практики СВБ.

III. Стратегія удосконалення практики СВБ (зміцнення досягнутих позицій) — має на меті підвищення ефективності, системності СВБ, інтеграцію принципів СВБ у процес прийняття управлінських рішень, налагодження стратегічного партнерства бізнесу, держави, громадськості. Пріоритетні інструменти регіональної політики удосконалення СВБ:

створення механізмів цивілізованого лобювання бізнесом власних інтересів на усіх владних рівнях; регіональні форуми за участю бізнесу, влади, стейкхолдерів СББ; залучення бізнесу у міжнародні проекти СББ; обмін досвідом (на національному та міжнародному рівні); публікації, доповіді з проблематики СББ, спеціалізовані інтернет-сайти; соціальний аудит підприємств; конкурси проектів СББ; екологічний та соціальний моніторинг; сприяння у підготовці і оприлюдненні звітності з СББ (за міжнародними стандартами оцінки СББ).

Таблиця 2

Диференціація політики стимулювання СББ за рівнем розвитку СББ регіону

Рівень розвитку СББ	Регіони	Стратегія стимулювання СББ	Ступінь державного втручання в процес розвитку СББ	Механізм впливу	Пріоритетні групи інструментів стимулювання СББ
низький	Волинська, Житомирська Миколаївська Тернопільська Херсонська Чернігівська м. Севастополь	формування	високий	тиск	організаційні, економічні, інформаційні
нижчий за середній	Вінницька Дніпропетровська Закарпатська Івано-Франківська Київська Кіровоградська Луганська Львівська Харківська Хмельницька Черкаська Чернівецька				
середній	АР Крим Донецька Запорізька Одеська Полтавська Рівненська Сумська	розвиток	середній	підтрим-ка	економічні, інформаційні
високий	м. Київ	удоскона-лення	низький	співпраця	інформаційні

Диференційований підхід до реалізації політики підтримки СББ дозволить підвищити ефективність стимулюючих заходів та сприятиме поступовому вирівнюванню рівня розвитку СББ регіонів України через послідовну реалізацію усіх трьох стратегій у кожному регіоні.

Доцільною є також диференціація регіональної політики розвитку СББ залежно від наявності проблемних сфер розвитку СББ конкретного регіону. Проведений аналіз регіонів України за показниками 7 сфер СББ [5, с.93–102] дозволив визначити для кожного регіону ті сфери СББ, які потребують першочергової уваги в рамках регіональної політики підтримки СББ даного регіону та розробити комплекс заходів для сприяння їх розвитку (табл. 3).

Інструменти стимулювання СББ мають обов'язково поєднуватися з реалізацією на регіональному рівні комплексу заходів з створення загального сприятливого середовища розвитку СББ, серед них: забезпечення рівних вимог до всіх суб'єктів ринкових відносин; кількісне скорочення місцевих податків і зборів, спрощення процедур їх розрахунку та збирання; недопущення прямого примушування підприємств до виконання соціальних зобов'язань понад встановлені законом рамки; відміна платежів за видачу різноманітних

дозволів, узгоджень, довідок і т.п.; впровадження принципу економності роботи соціальної сфери; сприяння декриміналізації бізнесу на території регіону; протидія корупції та хабарництву бюрократії регіонального рівня. Формування сприятливого середовища функціонування бізнесу через зростання соціальної відповідальності органів влади є, на нашу думку, базовим інструментом сприяння підвищенню відповідальності та етичності бізнесу.

Таблиця 3

Особливості регіональної політики розвитку окремих сфер СВБ

Сфера СВБ	Комплекс заходів	Пріоритетні регіони
Економічна	реалізація програм розвитку регіону; використання критеріїв СВБ при проведенні держзакупівель; форуми та круглі столи з іноземними інвесторами, створення сучасної ринкової інфраструктури; пільгове кредитування; навчання підприємців та керівників з СВБ, аналітичні дослідження економічної сфери СВБ НДІ та ВНЗ регіону, конкурси та нагороди «Краще підприємство (за галузями)», «Кращий платник податків»	Волинська Львівська Сумська Харківська Чернівецька м. Севастополь
Трудова	державно-приватне партнерства у проектах підготовки та перепідготовки персоналу, створенні нових робочих місць, покращенні умов праці; круглі столи за участю влади, профспілок та роботодавців; підвищення обізнаності працівників щодо прав і гарантій; аналітичні дослідження трудової сфери СВБ НДІ та ВНЗ регіону; створення інформаційної бази відповідального рекрутингу; конкурси та нагороди «Роботодавець року в регіону» («Краща компанія для персоналу»), «Краща програма розвитку персоналу» і т.п.)	Вінницька Волинська Донецька Луганська Чернігівська м. Севастополя
Екологічна	екологічний аудит підприємств; створення громадських рад з контролю за екологічною ситуацією; цільові субсидії для реалізації екологічних та енергоощадних програм; розвиток державного-приватно партнерства у фінансуванні енерго- та природозберігаючих проектів; екологічна освіта на виробництві, екотренінги; впровадження міжнародних систем екологічного маркування та сертифікації; аналітичні дослідження екологічної сфери СВБ НДІ та ВНЗ регіону; конкурси проектів у сфері енерго- та ресурсозбереження, охорони довкілля	Дніпропетровська Донецька, Кіровоградська Херсонська
Споживча	кредитування та фінансування проектів у сфері підвищення якості товарів, розробки нових продуктів і послуг; посилення контролю за якістю, достовірністю реклами; сприяння діалогу виробників та організацій із захисту прав споживачів; інформаційна та консультативна підтримка впровадження систем менеджменту якості ISO 9001; аналітичні дослідження споживчої сфери СВБ НДІ та ВНЗ регіону; конкурси та нагороди «Кращий товар (виробник) регіону»	Вінницька Закарпатська Кіровоградська Миколаївська Одеська Херсонська Чернівецька АР Крим
Філантропічна	формування банків даних благодійних проектів, громадських та благодійних організацій регіону; податкові пільги для благодійників; співфінансування благодійних проектів, пільгові кредити підприємствам-благодійникам; аналітичні дослідження розвитку благодійництва НДІ та ВНЗ регіону; розвиток державно-приватного партнерства у філантропічній сфері; конкурси і нагороди «Благодійник року» («Кращий добродійний проект»)	Дніпропетровська Київська Тернопільська Херсонська Хмельницька Чернівецька м. Київ
Ділова	сприяння ефективному застосуванню правових норм у сфері господарської діяльності; пропагування практики укладання «договорів про чесність», розробки етичних кодексів, колективних договорів, стандартів ділової поведінки; посилення суспільного контролю за діяльністю бізнесу із залученням правозахисних організацій; проведення конференцій та семінарів на тему ділової етики; аналітичні дослідження практики ділової етики НДІ та ВНЗ регіону; конкурси та нагороди «Кращий менеджер», «Краща програма ділової етики»	Дніпропетровська Житомирська Київська Луганська Львівська Тернопільська Хмельницька Харківська Херсонська Черкаська Чернівецька Чернігівська
Інформаційна	інформування про кращу практику СВБ (та приклади безвідповідальної поведінки) у державних та комунальних ЗМІ; консультативна допомога у впровадженні соціальної звітності; регіональних конкурсів соціальних звітів; конкурсів журналістських робіт на тему СВБ, сталого розвитку, соціального діалогу і т.п.; аналітичні дослідження практики інформаційної підтримки СВБ НДІ та ВНЗ регіону; відзнаки за інформаційну відкритість, співпрацю із ЗМІ, кращу інтернет-сторінку, кращий проект з публік-релейшнз СВБ	Волинська Житомирська Миколаївська Тернопільська Чернігівська м. Севастополь

Висновки. Стимулювання СВБ на мезорівні має на меті коригування його розвитку відповідно до регіональних особливостей, проблем та можливостей, тому воно не підміняє, а

органічно доповнює загальнодержавну політику підтримки СВБ. Така політика, окрім заходів із заохочення СВБ, повинна, перш за все, передбачати удосконалення правового поля розвитку підприємництва, громадської діяльності, філантропії, підвищення ефективності правоохоронної та судової системи. Досвід інших країн підтверджує: використання методів стимулювання СВБ (в т.ч. економічних) не заперечує принципу добровільності СВБ та може суттєво посприяти поширенню відповідальної ділової практики, але лише у випадку, якщо надання пільг та преференцій відбуватиметься публічно і прозоро та не створюватиме основи для зловживань і псевдосоціальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf
 2. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика : підручник / [Саприкіна М.А., Ляшенко О.А., Сасенсус М.А., Місько Г.А., Зінченко А.Г.] ; за наук. ред. Редькіна О.С.). — К. : ТОВ «Фарбований лист», 2011. — С. 25–26.
 3. Аналіз національних стратегій СВБ: Пропозиції для Національної стратегії розвитку СВБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.svb.org.ua/sites/default/files/Analiz_nacionalnih_strategiy_SVB.pdf
 4. Кощій О.В. Методичні засади оцінювання рівня соціальної відповідальності бізнесу регіонів України / О.В. Кощій, І.О. Ворончак // Актуальні проблеми економіки : науковий економічний журнал. – 2013. – № 5(143). – С. 141–152.
 5. Ворончак И.О. Оценка уровня социальной ответственности бизнеса регионов Украины / И.О. Ворончак // Научная дискуссия: вопросы экономики и управления : материалы XII международной заочной научно-практической конф., (11 апреля 2013 г.) – М. : «Международный центр науки и образования», 2013. – С. 93–102.
-